

Müstəqillik dövrü Azərbaycan dramaturgiyasının janr müxtəlifliyi

İlkiyyə Məmmədova

Xəzər Universiteti. Azərbaycan.

E-mail: ilkiyemammedova@gmail.com

Annotasiya. Məqalədə müstəqillik dövrü Azərbaycan dramaturgiyası haqqında danışılır. Qeyd olunur ki, sosrealizm mühitindən çıxan dramaturgiya yalnız mövzu və problematika baxımından deyil, janr poetikası cəhətdən də müxtəlif olur. Belə ki, bu dövrdə dramaturgiyanın janr və formaları zənginləşir. Bu mərhələdə İ.Əfəndiyev, B.Vahabzadə, Elçin, F.Mustafa, K.Abdulla, H.Həsənov, D.Mehdi, Ə.Əmirli, A.Məsud, E.Hüseynbəyli, T.Vəliyeva, A.Rəhimov, R.Novruzov, Y.İsmayılov, A.Babayev, Əjdər Ol, A.Həsənoğlunun yazdığı yüzdən çox dramaturji mətn milli dramaturgiya janr poetikasını xeyli dərəcədə zənginləşdirir. Bu formalar içərisində faciə, dram, komediya, pyes, komik faciə, qrotesk, dramatik komediya, absurd, ekzotik komediya, antikomediya, fars, mənzum komediya, mini-fars, monodram, məzhəkə, tragikomediya, xronika, az kədərli komediya və s. çoxluq təşkil edir.

Açar sözlər: Azərbaycan, dramaturgiya, müstəqillik, janr, mövzu və problematika

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 13.01.2023; qəbul edilib – 30.01.2023

The genre diversity of Azerbaijani dramatic theory during independence period

Ilkiyya Mammadova

Khazar University. Azerbaijan.

E-mail: ilkiyemammedova@gmail.com

Abstract. Azerbaijani drama during independence period is analyzed in the article. It is noted that the dramatic theory, which revealed sosrealism environment is different in terms of not only subject and problem but also the genre of poetry. However, the genre and types of dramatic theory enriched in this period. More than one hundred national dramatic texts written by I. Afandiyev, B.Vahabzada, Elchin, F.Mustafa, K.Abdulla, H.Hasanov, D.Mehdi, A.Amirli, A.Masud, E.Huseynbayli, T.Valiyeva, A.Rahimov, R.Novruzov, Y.Ismayilov, A.Babayev, Ajdar Ol, A.Hasanoglu significantly enriched the genre of poetics in this period. The tragedy, drama, comedy, plays, comic tragedy, grotesk, dramatic comedy, absurd, exotic comedy, anti-comedy, fars, poetic comedy, mini-fars, monodrama, a farce, a tragicomedy, chronicle, sad comedy are majority among this genre.

Keywords: Azerbaijan, drama, independence, genre, theme, problem

Article history: received – 13.01.2023; accepted – 30.01.2023

Giriş / Introduction

Müstəqillik dövrü Azərbaycan dramaturgiyası yeni dövrü, mühiti təsvir etməklə yanaşı, özünəməxsus xüsusiyyətləri ilə də seçilir. Bunlardan biri də dramaturgiyanın janr zənginliyi və müxtəlifliyidir. Belə ki, əgər klassik milli dramaturgiya komediya, faciə, dramlarla (C.Məmmədquluzadədə tragikomediya) daha çox çıxış edirsə, çağdaş dramaturgiyanın janr, forma müxtəlifliyi daha zəngin və çoxçalarlıdır. Əlbəttə, bunu çağdaş dramaturgiyanın üstünlüyü kimi qiymətləndirərək klassik dramaturgiya ilə qarşı-qarşıya qoymaq fikrimiz yoxdur, sadəcə olaraq indi dövrə uyğun olaraq dramaturgiya və teatrda texniki vasitələr çoxaldığından onun ifadə formaları da zənginləşmişdir. Başqa sözlə, indi dramaturgiya daha əvvəlki çərçivəsinə sığışmır, yeni qəliblər, çərçivələr, formalar axtarışındadır. Hal-hazırda dram janrında yazanlar Azərbaycan ədəbiyyatı tarixindəki dramaturqların sayından çoxdur. Bu ayrı məsələdir ki, bu yazılan dramaturji əsərlərin neçəsi bədii düşüncəni bundan sonra da bu janrda sonadək ləyaqətlə təmsil edəcək, yaxud çağdaş dramaturgiya ilə məşğul olanların əsərləri teatra necə yol tapacaq və gələcək tamaşaçıları klassik dramaturqların əsərləri qədər məşğul edəcəkmi?! Hər halda görünən odur ki, çağdaş dramaturgiya nümunələri janr və forma zənginliyi ilə əvvəlki dramaturgiyadan kəskin şəkildə fərqlənir. Bu mərhələdə yazıb yaradan İ.Əfəndiyev, M.İbrahimbəyov, Elçin, Anar, F.Mustafa, V.Səmədoğlu, K.Abdulla, R.Əlizadə, Ə.Əmirli, E.Hüseynbəyli, A.Məsud, A.Rəhimov, A.Həsənoğlu, Hidayət, V.Babanlı, İ.Fəhmi, Qanturalı və başqa onlarla dramaturqların əsərləri, hər şeydən əvvəl, janr poetikası ilə səciyyələnir. Onların yazdığı əsərlərlə milli dramaturgiya özünün janr poetikasını xeyli dərəcədə zənginləşdirir; faciə, dram, komediya, pyes, komik faciə, qrotesk, dramatik komediya, absurd, ekzotik komediya, antikomediya, fars, mənzum komediya, mini-fars, monodram, məzhəkə, tragikomediya, xronika, az kədərli komediya və s. Çağdaş dramaturgiyanın bu qədər zəngin janr müxtəlifliyindən istifadə etməsi, fikrimizcə, zamanın və müasir texnologiyanın tələbi hesab olunmalıdır. Vaxtilə 70-ci illər dramaturgiyasında bu müşahidəni aparan ədəbiyyatşünas Y.Qarayev doğru yazırdı ki: “Dramaturgiamızdakı forma sahəsindəki nailiyyətləri, səhnənin şərtiliyi imkanlarından getdikcə daha geniş istifadə etməsi, səhnə ilə tamaşa salonu arasında ənənəvi sədləri dağıtmaq və üzvi birlik yaratmaq axtarışları da maraqlıdır və müasir dramaturgiyanın tələbləri nöqtəyi-nəzərindən özünü tamamilə doğruldu” [4, s.84]. Təbii ki, dövr, zaman dəyişdikcə dramaturji vasitələr və formalar da dəyişməyə məcburdur.

Əsas hissə / Main Part

Müstəqillik dövrü Azərbaycan dramaturgiyasını janr baxımından zənginləşdirən dramaturqlardan biri İ.Əfəndiyevdir. Yarım əsrdən çox səhnə və teatr sənəti ilə bağlı olan dramaturqun son yaradıcılığı müstəqillik dövrünə təsadüf edir. Əslində 80-ci illərin sonu, 90-cı illərin əvvəllərində ən çətin günlərini yaşayan dramaturgiyanı böhrandan İ.Əfəndiyev çıxarmalı olur. Bu dövrdə o, bir-birinin ardınca “Sevgililərin cəhənnəmdə vüsali”, “Dəlilər və ağıllılar”, “Tənha iydə ağacı”, “Hökmdar və qızı” əsərlərini yazaraq bu janra axıradək sadiq qaldığını bir daha sübut etdi. Mövzu, problematika baxımından zəngin olan bu pyeslər ənənəvi dramaturgiya yolunu davam etdirir. 40-cü illərdən başlayaraq geniş tamaşaçı kütləsi qazanan İ.Əfəndiyev bu illərdə də teatr estetikasını bir qədər də zənginləşdirir. Tarixi mövzuda yazılan “Hökmdar və qızı”, “Sevgililərin cəhənnəmdə vüsali” pyesləri dramaturqun yaşadığı zamanla tam səsləşir. Dağlıq Qarabağ ətrafında gedən münəqişə dramaturqa Qarabağın tarixini reallıqla təsvir etməyə imkan yaradır. İ.Əfəndiyev “Hökmdar və qızı” dramında Azərbaycan xalqının üzləşdiyi problemin səbəblərinə baş vurur. Hadisələr tarixi və müasir aspektdə təqdim olunur. Qarabağın erməni işğalı altına keçməsinin başlıca amilləri oxucu (tamaşaçı) üçün aydın olur. Bugünkü erməni işğalı vaxtilə Azərbaycan xanlıqlarının mürəkkəb şəraitdə doğru siyasi yol tapa bilməmələrinin bariz sübutu kimi səslənir. Qarabağın erməni işğalından əvvəl rus işğalı altına düşməsi sonrakı erməni işğalını gerçəkləşdirən əsas faktor olaraq göstərilir. Məhz həmin dövrdə xanlıqlar arasında birliyin, həmrəyliyin olmaması, uzağı görməmək və s. amillər XX əsrin sonlarındakı anoloji hadisələrlə üst-üstə düşür.

Dramaturq Rəhman Əlizadə yaradıcılığının ənənəvi formasında-komediya və məzhəkə yazmaqda davam edir. Onun “Laləli düzən”, “Kəndimizin narları”, “Dadaşbala əməliyyatı”, “Doğmalar”, “Günah”, “Dünyanın axırı”, “Əbləhlərin toyu” və s. əsərləri janrın imkanlarını daha da genişləndirir. Dramaturqun əsərlərinin strukturunda mahnı, rəqs, dialoq, monoloq, ariya, duet və s. başlıca yer tutur. Bəzən dramaturqun əsərlərində “mənzum-mənsur”, “məhəbbət-qəhrəmanlıq” təndəmləri paralel olaraq çıxış edir.

B.Vahabzadənin “Özümüzü kəsən qılınc” sosialist realizmindən sonrakı mərhələdə böyük türk tarixinə münasibətin ifadəsidir. Pyesdə türk xalqının tarixi taleyinə işıq tutulur və bu tələdə müstəqillik motivləri önə çıxır. Xəyanətlər, çəkişmələr mənəşəsində baş verən hadisələrdə əsərin ideyasının müstəqillik, azadlıq ruhuna köklənməsi müasir həyat hadisələrinin adekvatı kimi səslənir. Dulu Xaqan, Gur-şad, Yağmur, İçgen xatun, Çulo Xaqan, Mubi Tərxan, Banu Çiçək və b. obrazların hər biri hərəkətləri, düşüncəsi ilə türk tarixinin reallıqlarını əks etdirir. Bütün bunların müqabilində Gur-Şadın Dulu Xaqanın İçgen xatunun oğlu Yağmurun vəliəhdliyini təsdiq etdirmək üçün yanına gəldiyi Gur Şada mövcud vəziyyəti dəyərləndirərək verdiyi doğru qərar müasir hadisələrlə tamamilə üst-üstə düşən publisistik tonu aydın hiss etmək olur.

Müstəqillik dövrü dramaturgiyasının ən böyük nümayəndələri yazıçı Elçin və Firuz Mustafa olmuşdur. Bu iki dramaturqun yaradıcılığı ilə dramaturgiya yalnız mövzu və problematika baxımından deyil, həm də forma, janr, struktur etibarilə xeyli zənginləşmişdir. Dramaturgiya tədqiqatçısı professor B.Əhmədov çağdaş dramaturgiyadakı bu yeniliyi Elçin, Firuz Mustafa yaradıcılığında müşahidə etmiş və ayrı-ayrılıqda hər iki dramaturqun yaradıcılığının bu istiqamətinə xüsusi qiymət vermişdir. Elçin dramaturgiyasını milli dramaturgiyanın yeni bir mərhələsi kimi səciyyələndirən tədqiqatçı yazır: “Elçin dramaturgiyasının mərhələ və problem təsnifatını müəyyənləşdirərək janr poetikasının zənginliyi və müxtəlifliyi üzərində dayanmamaq mümkün deyil. Azərbaycan dramaturgiyasında Elçinə qədər çox az dramaturq janr əlvanlığından istifadə edib, belə demək mümkünsə, ən çox bir janrın dramaturqu olaraq tanınıblar. Burada klassik dramaturgiyanın məlum janr üçlüyü (komediya, faciə və dram) aparıcı olur, bundan başqa işlənən janrlar isə bu və ya digər dərəcədə həmin janrlara yaxın olurdu. Elçinin dramatik əsərləri isə Azərbaycan dramaturgiyasını janr poetikası baxımından olduqca zənginləşdirir. Dram, komediya, pyes, tragikomediya, faciə, fars-novella, absurd, xronika və s. onun ən çox istifadə etdiyi dramatik janrlardandır” [1]. Tədqiqatçının dramaturq F.Mustafa yaradıcılığını da eyni mövqedən dəyərləndirməsinin müəyyən əsasları vardır [2, s.434]. Belə ki, onun dramaturgiyası janr poetikasının zənginliyi baxımından bütün müasirlərindən fərqlənir. Onun 40-dan çox dram əsəri iyirmiyyə qədər forma müxtəlifliyinə malikdir. Tənqidçi Əsəd Cahangir doğru yazır ki: “Firuz Mustafa səhnə əsərlərinin sayı baxımından Şekspiri keçən yeganə Azərbaycan dramaturqudur” [4]. Özü də onun dram əsərləri forma cəhətdən fərqlənməsinə rəğmən, onlar arasında bəzən sədd çəkmək də olmur. Dramaturq özü də “Komediya” [5] kitabına yazdığı “Müəllifdən” qeydində yazır: “...sən demə, mənim yazdıqlarımın bir qismi komediya imiş. Təəccüblüdür, elə deyilmi? Məsələ burasındadır ki, mənim “ciddi” hesab etdiyim əsərlərin bir çoxu tamaşaya qoyularkən öz “əzəli mahiyyətini” dəyişərək gözləmədiyim halda “komik planda” boy verməyə başladı.

Sənətin öz stixiyası olur. Bəzən sənə faciə təsiri bağışlayan bir əsər (hadisə), başqalarında gülüş doğurur və ya əksinə” [5, s.3].

Doğrudan da, F.Mustafanın dramaturji yaradıcılığı yalnız klassik formalarla məhdudlaşmır, həm də bu formaların bir-birinin içinə girməsi, qovuşuq şəkildə baş verməsi ilə səciyyələnir. Bunun nəticəsidir ki, yaradıcılığında faciə, dram, komediya kimi klassik nümunələrlə yanaşı, pyes, komik faciə, qrotesk, dramatik komediya, ekzotik komediya, antikomediya, fars, mənzum komediya, mini-fars, monodram, məzhəkə, tragikomediya, xronika və s. formalara geniş yer vermişdir. Təkcə bunu demək kifayətdir ki, “Qəfəs”, “Ağıllı adam”, “Qarışqa tələsi”, “Müqəvvə”, “Safari”, “Kişiləri qoruyun”, “Oxşarlar”, “Senatda toy”, “Vida marşı”, “Lampa məsələsi”, “Küsenlər barışanda”, “Qara ulduzlar”, “Neytral zona” və s. onlarla dramaturji əsərləri forma cəhətdən bir-birini təkrarlamır. Hətta eyni formada (dram, komediya, faciə) yazılan əsərləri belə struktur baxımından xeyli dərəcədə fərqləndiyi kimi, orijinallığı ilə də yadda qalır. “Senatda toy” komediyası Azər-

baycan dramaturgiyasında ilk dəfə olaraq mənzum şəkildə işlənmişdir. Eyni zamanda əsərin janrını siyasi pəmflet kimi müəyyənləşdirmək olar. Yaxud dramaturqun monodramları ilk dəfə olaraq dramaturgiyamızda özünəməxsus yer tutur. Silsilə şəklində yazılan “Sifət”, “Məruzə”, “Musiqili məktublar”, “Müqəvva” monodramları milli dramaturgiyanı janr və forma baxımından bir qədər də zənginləşdirir. Ən maraqlısı burasındadır ki, dramaturq bu formada böyük cəmiyyət problemlərini qoyur və həll etməyə çalışır. Ədəbiyyatşünas Seyfəddin Eyvazlı bunu nəzərdə tutaraq yazır: “Müqəvva” monopyesi müasir düşüncə üçün meydan açan maraqlı əsərdir. Bu əsərdə konflikt həm daxili intim dünya üçün məqbul olan psixoloji mahiyyətdədir, həm də sosial-psixoloji, qismən də ictimai-sosial yöndədir” [6, s.78].

Çağdaş dramaturgiyanın nümayəndələrindən biri Əli Əmirinin yaradıcılığı da janr zənginliyi ilə diqqəti çəkir. Onun “Ağqoyunlular və Qaraqoyunlular”, “Mən sənə sevirəm”, “Ağa Məhəmməd şah Qacar”, “Mesenat” və s. ona qədər dramaturji əsərləri janr poetikası baxımından yeni və orijinaldır. Məlumdur ki, Ə.Əmirli dramaturgiyaya yazıçılıqdan gəlmişdir. Olsun ki, bunun müxtəlif səbəbləri vardır, əncəq ən mühüm səbəb kimi yazıçının istər nəsr əsərlərində qoyduğu problemləri, istərsə də müstəqillik dövrünün hadisələrini və tarixə baxışı səhnədə göstərmək olmuşdur. Buna görə də onun bir çox mövzuları nəsr əsərləri ilə üst-üstə düşür. Ancaq bir dramaturq kimi Ə.Əmirli tarixi mövzuları da qələmə alaraq keçmişə bu günün münasibətini əks etdirmək istəmişdir. Bütün bunları dramaturq klassik dramaturji strukturda həyata keçirməyə üstünlük verir. Tənqidçi Aydın Talıbzadə Əli Əmirinin “Kişi və qadın” adlı ikihissəli epataj komediyasının “vay şəküm-məəlləküm” konstruksiyasını saxlamasına diqqət çəkərək bu əsərin dramaturqun digər pyeslərinə bir o qədər bənzəmədiyinin səbəblərini belə izah edir: “Çünki illüziya və təlqin üzərində qurulub, kamera xarakterlidir: cəmi beş iştirakçısı var; onlardan da yalnız üçü aktivdədir. Burada Əli Əmirli bir yanlışla (Cəmil Əvəzin arvadı Emmanı öz ölmüş arvadı bilir) o biri yanlış (Əvəz övladı olmadığından arvadına xəyanət eləyir) vurub dağıdır və Əvəzin ailəsinin, daha doğrusu, Əvəz – Emma münasibətlərinin həqiqətini ailəiçi macərə kontekstində aşkarlayır. Şəcərə etibarını ilə bu pyesi səhvlər komediyası kimi də tanımaq mümkündür” [7]. Dramaturq ailəiçi macərə münasibətlərini göstərmək üçün həşirdən, hay-küydən, daha çox istifadə olunan şivə və dilləşmədən şüurlu şəkildə imtina etməsi yeni dramaturji situasiya yaratmış olur.

Ə.Əmirinin “Mesenat” dramı janrın mövzu dairəsinin zənginliyini təmin edən əsərlərdəndir. Belə ki, ilk dəfə olaraq milli burjuaziyanın nümayəndəsi Hacı Zeynalovun Tağıyevin ailə dramı səhnə əsərinin problematikasını təşkil edirdi. Dramaturq əsərin fabulasını kifayət qədər tamaşaçını gərginlikdə saxlayan hadisə ilə başlayır. Müasir tamaşaçıya ailə həyatı, taleyi o qədər də tanış olmayan (sovet rejimi onun haqqında nəinki əsərlər yazılmasına, hətta tərcümeyi-hal faktlarının yayılmasına imkan verməmişdir) tamaşaçı falçının ailənin başına gələcək fəlakətlərdən danışması gərginliyi bir qədər də artırır. Səhnə boyu falçının “təqdim etdiyi süjet xətti” tamaşaçı üçün açıldıqca mesenat Hacı Zeynalabdin Tağıyevin xalq üçün gördüyü işlərin böyüklüyü də göz önünə gəlir. Pyesə N.Nərimanovun oğlunun ölümü, Paris səfəri ilə bağlı hadisələrin daxil edilməsi onun tarixiliyini və faktoloji materialların təsir gücünü artırır. Beləliklə, falçının bir vaxtlar öncəgörmə kimi söylədiyi fikirlər Hacınin ailəsinin dramına çevrilir.

B.Vahabzadənin “Rəqabət”, “Ana intiqamı”, Elçinin “Mənim ərim dəlidir”, “Ah, Paris, Paris”, “Mən sənə daynam”, F.Mustafanın “Qara qutu”, “Sənə sözüm var”, “Pələng ili”, K.Abdullanın “Bir, iki, bizimki”, H.Həsənovun “Brüsseldən məktublar”, D.Mehdinin “Gözü yolda qalan var”, Ə.Əmirinin “Onun iki qabırğası”, “Varlı qadın”, “Xoşbəxt gün”, “İyirmi ildən sonra”, “Köhnə ev”, “Ağqoyunlular və Qaraqoyunlular”, T.Vəliyevanın “Mənim ağ göyərçinim”, A.Rəhimovun “Məhəbbət və cinayət”, R.Novruzovun “Hələ sevirəm deməmişəm”, Y.İsmayılovun “Dirdərginlər”, A.Babayevin “Mükafat”, Əjdər Olun “Son məktub”, E.Hüseynbəylinin “İlgim”, “Axırı sakitlikdir”, A.Həsənoğlunun “Mağara” və s. əsərlərində dövrün ictimai-siyasi hadisələri, cəmiyyətdə baş verən ziddiyyətli təbəddülatlar bu və ya digər şəkildə öz əksini tapır. Əsasən ailə-məişət çərçivəsində cərəyan edən hadisələri bədii təhlil predmetinə çevirən müəlliflər dramaturgiyanın potensial imkanlarından maksimum yararlanmasalar da, hadisələri əksətdirmə baxımından dramaturgiya faktı kimi diqqəti cəlb edir.

Nəticə / Conclusion

Ümumiyyətlə, müstəqillik dövrünün dramaturgiyasını həm mövzu və problematika, həm də janr, struktur zənginliyi baxımından zəngin və yaradıcı hesab etmək olar. Zaman etibarilə o qədər də böyük olmayan bu mərhələdə dramaturqların əllidən çox dram əsərləri ədəbi orqanlarda dərc edilmiş, ondan çox kitab nəşr olunmuşdur. Eyni zamanda dramaturji mətnlər yalnız çap olunmaqla kifayətlənməmiş, Akademik Dövlət və Əyalət teatrlarında tamaşaya qoyulmuş, müxtəlif quruluşlar verilmişdir. Bu isə teatrla dramaturgiyanın qarşılıqlı əlaqəsini təmin etmişdir. Çünki dramaturji mətn yalnız oxumaq üçün yazılmır, həm də göstərilir və bu zaman onun yaşaması, geniş tamaşaçı kütləsinə qovuşması təmin edilmiş olur.

Ədəbiyyat / References

1. Əhmədov, B. Milli dramaturgiyanın Elçin mərhələsi. – “525-ci qəzet”, 2013, 15 iyul.
2. Əhmədli, B. Yeni dövrün yeni dramaturgiyası (Firuz Mustafanın dramaları haqqında bir neçə söz). Firuz M. “Qara qutu” pyeslər kitabı. – Bakı: Araz, 2008.
3. Əsəd, C. Dionisin sağlığına. – “525-ci qəzet”, 2011, 11 iyun
4. Qarayev, Y. Səhnəmiz və müasirlərimiz. – Bakı, 1972.
5. Mustafa, F. Komediya. – Bakı: Araz, 2004.
6. Eyvazov, S. F. Mustafanın dramaturgiyası. – Bakı: Ulduz, 2011, №10.
7. Talıbzadə, A. Azərbaycanlıların müstəqillik sərgüzəştləri.
<http://edebiyat.biz/az/view/2778/aydin-talibzade-azerbaycanlilarin-musteqillik-serguzestleri/>

Разнообразие жанров Азербайджанской драматургии в период независимости

Илкия Мамедова

Университет Хазар. Азербайджан.

E-mail: ilkiyemammedova@gmail.com

Резюме. В статье исследуется азербайджанская драматургия периода независимости. Отмечается, что вышедшая из периода соцреализма драматургия разнообразна не только в направлении тематики и проблематики, но также и в жанре поэтики. Таким образом, в этот период происходит обогащение драматургии с позиции жанра и формы. Написанные на данном этапе более сотни драматургических произведений И. Эфендиева, Б. Вагабзаде, Эльчина, Ф.Мустафы, К.Абдуллы, Г.Гасанова, Д.Мехти, А.Амирли, А.Масуд, Э.Гусейнбейли, Т.Валиевой, А.Рагимова, Р.Новрузова, Я.Исмаилова, А.Бабаев, Аждар Ол, А.Гасаноглу в большой степени обогащают национальную жанровую поэтику. Среди этих форм преобладают трагедия, драма, комедия, пьеса, комическая драма, гротеск, драматическая комедия, абсурд, экзотическая трагикомедия, хроника, грустная комедия и др.

Ключевые слова: Азербайджан, драматургия, независимость, жанр, тема и проблема